

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 163

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 40 oyru á
1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 22. apríl 1944.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárid

18. árg.

Til skaldini í Føroyum.

Tit hava sætt, háttvirdu menn, hvat brøður tykkara, blaðmenninir í Føroyum, halda um skrivning, hvussu teir meta skaldskap og hvørji evni teir vilja hava tykkum at handfara.

»Dimmalætting« reddi fyrst og mælti frá, at nerta við tað »erotiska problemið«. Eisini at halda seg frá at siga frá teimum, ið komin vóru á fyllskapsins hálu rás. Saman um tikið, man hennara meining vera tann, at alt tað, ið er »minni pent« skulu tit skald lata liggja.

Og nú henda dagin kemur »unglingurin« »Timin« og gevur tykkum eina leiðbeining. Hann sigur, at tað er skemmandi og vanvirkandi fyri okkara góða føðiland, at tit lýsa frá tæpulingunum, lúskarvunum, vesælavættunum og gavstrikkunum, sum her búgva.

Eingi fólk við rukkusnitti eiga at koma í tykkara søgur ella romanir. Øll tægu vera æberslig, vitug, riklig, dygdagóð og spøk. Látid endiliga til sum alt okkara fólk er spekt, eingin óreinskapur, einki høvdukaumbalyndi, ongar skák-laga náttúrur, sum eru farnar av livsins jevnu rás og ganga í dykinum. — Og nertið ikki við teir stóru litinskaparnar. Siga tit frá gomlum fólk, so eiga tit at sita við brillum millum urtapottar, geva hesnum ella vera »litterarar«. Tey mugu ikki vera illvikin, knarrut og ónd í sær, sum vit vita mangan gomul fólk eru. — Eingin »originalur«, eingi fólk, ið hava lægarnar og merkiligar áskoðanir viðvíkjandi livsins víðurskiftum og tilburðum. Øll menniskjuni mugu vera skorin eftir sama stykki. Sum skúlabørn, ið skulu geva upp sama »pensum« og halda seg til tað, ið »stendur í teirra lærubókum».

Tann eldri Føroyingurin, ið hin sonnevndi upplýsningur ikki hevði einsrættað og avlagað, var »originalur« og upprunaligur, hann hevði sitt einskilda einstaklingalýndi. Hann hevði eina serstaka og áhuga-verða filosofiska livsáskoðan.

Men, góðu menn, hóast persónar við hesum lyndi litið eru frá-lýstir í bókum, so eiga tit, ið skriva, at skýggja teir. Litið skal verða lýst sum ein »idyl«.

Menninir, sum døma bókmentirnar, sýnast at vera vandir við donsk vikublað, har søgnarnar eru setar og óvirkuligar, har alt hongur

uppi í luftini, og menniskjuni eru dukkur, ið teiga verður í og so blunda ella gapa eftir sum høvundurin hevur hugin til, og sum dáma kann lesarunum.

Alt er eitt lyndi, ið vil rýma frá verunleikanum, hevur ikki gávur ella hug til at taka menniskjuna sum hon er og kanna um sanna mannalýsing. —

Hesir bókaumrøðararnir vilja heldur ikki loyva tykkum at dyrka ta greinina í litteraturinum sum eitur »komik« spoyttiskeikin, humor.

Menniskjuni eru skemd tá ið tey eru komisk stuttlig. Teir sýnast ikki at vita av, at skaldið við teimum gávunum kann duga at draga tað láturliga og sera í menniskjum fram og økja um tað, so tað kann sýnast at fara út um alt mark. Men hóast tað, so er handalagið so gott hjá kunstnarinum, at persónurin ongatið verður óvirkuligur, men vit trúgva uppá hann, og hann setur seg fastur í okkara minni, so vit ikki gloyma hann. Eingilskar bókmentir, sum hava so nógv av slíkum, munnu standa litið í metum hjá hesum monnum. Já, hvussu mundi gamli Dickens verið tikin ímóti við øllum sínum lægnu og láturligu persónum, um hann skuldi verið mettur her á landi! —

Jú, her siggja tit, skald, hvussu tit eiga at halda tykkum, um tit skulu vænta tykkum at fáa góðar umrøður.

Onkur bókverk eru framflutt, og tey kunna tit hava til vegleiðingar, tey tørva ikki at vera nevnd.

Og so fara tit eftir ungfolkinum, sum mælt er til. Og ansið tá eftir, hvussu tit avmála tey.

Tit fingi at vita hvussu tey gomlu skuldu siggja út, og sama ætlanin man vera við ungdominum.

Bragðlig, spelkin, itróttarfolk, »sum leika sum selir á sundi« og hava allar góðar dygdir, ongar rangsnúgvadar sálir, men hábersligt ungfolk, ið er landi sínum til heiður og sóma.

Havarð.

Seymimaskinur

reinskast og umvølast hjá

Daniel Jacob Midjord,
Tveroyri.

Frú Ártling.

»Hundur« og »varðhundur« syngur ikki væl í oyrunum, frú Ártling. Sanniliga ikki! Serliga ikki um tað er talan um at vera »aktningarhundur« hjá kapitalistunum ímóti arbeidararærluni.

Eingin lystilig rolla!

Og, frú Ártling, enn og ljótari og ræðuligari ljóða hesi orð, um rollan verður spæld av einum arbeidara ella arbeidarakvinnu, ið enntá hevur latið seg valt til at verða arbeidarastattin ímóti at verða útnyttaður av kapitalistunum.

Tað skerst ikki burtur, frú Ártling, at tygum sum kvinnufelagsformaður í longritið hava lopið til kapitalistarnar, leitað hjálp frá teimum fyri at hægga at socialistunum.

I »Dagblaðnum«, kapitalistanna høvuðsblað, hava tygum soleiðis skrivað ein teigin fyri og annan eftir — næstan eina og aleina ímóti socialistunum.

Til valini hava tygum skordað tygum upp undir hin argasta mótstøðumann av socialistunum, Jóanes bónda Patursson.

A fundi hava tygum talað — hart og illsint ímóti socialistunum, heitt og fanatiskt fyri kapitalistunum, fólkaflokkspolitikkinum.

Um allan heimin verða socialistarnir, annaðhvørt tað er talan um socialdemokratir ella kommunistar, bekempaðir av kapitalistunum sum slóðbróttarar fyri tí einasta sanna arbeidarapolitikki.

Alla staðni í verðini verður tí socialisman eisini kallað arbeidarapolitikkurin.

Tygum, frú Ártling, hava fingið tygum eitt annað enn heiðursmerki, tá ið tygum hava meldað tygum til kapitalistarnar og tænt teimum — bílætliga sæð — sum varðhundur við at jakstra færararnar fyri arbeidarapolitikkin socialismuna.

Eg skilji, at tað bitur fast at fáa, tað skrivað uppá veggina, at tygum — samstundis sum tygum hava staðið sum arbeidarakvinnufelagsformaður — hava áhaldandi rópt, fyri ikki at siga goyð, í kapitalistpressuni — ímóti socialistunum.

Eg skilji, at tað nýtur tygum í merg og mønu at hava tað á samvitsku tygara, at tygum sum arbeidarakvinnufelagsformaður einans hava lyft tygara hond til hæg ímóti færarunum hjá socialismuni,

og at tygum enntá ikki bert ikki hava latið eitt orð fallið móti kapitalistunum, men tvørturímóti hava yndað at staðið undir teirra lið í pressu og á fundum.

Stuttligt — lat okkum heldur siga forvitnisligt — at siggja hvussu tygum royna at umbera tygum við at skjóta út, at i og fyri seg skuldu tygum skriva í »Friu Føroyum«, sum rópar seg fyri arbeidarablað.

Ja, í hesum blaði kundu tygum væl skriva, uttan at nakar kapitalistur hevði sent tygum eina rang »minu« fyri tað. Tí einki blað í Føroyum — enntá ikki »Dagblaðið« — hevur »lobhudlað« kapitalistunum, skamróst teimum út um øll sømilig mark, sum »Friu Føroyar«. Tað hevði einki annað enn frøtt kapitalistarnar, um tygum lægdu uppi kórið hjá A. Ziska og konsortinum til pris fyri teir stóru.

Meg undrar, at tygum skulu hætta tygum at taka tygara stóðu til dýrtíðarviðbótina til okkum kvinnur uppá tunguna, so skammiliga ið tygum hava mistikið har — mistikið so stórt, at sjálvt um tað skuldi verið gjørt av skilaloysi og óviti, kann tað ikki vera tilgivið tygum.

Tað hóskar seg fyri tygum at taka Mitens til inntøku fyri lönkravið hjá kvinnunum — at sóla tygum í hansara »komplimentum«.

Mitens »komplementarar« — hvussu kundu tygum tá standa!

Jú, tí betur vita teir báðir javnaðarflokksserararnir Dam og Danbjørg betur skil á dýrtíðarviðbótarviðurskiftunum enn tann ræðuligi ærvitisskapur, ið kemur til sjóndar í tygara grein, frú Ártling.

Tygum royna at fortelja fólk, at kvinnurnar hava fingið stórri dýrtíðarviðbót uppá seg enn menninir, og ganga tygum tá út frá at dýrtíðarviðbótin skal vera givin við at grundlænin verður hækkað við procentum, ið svara til pristalsstigið (prishækkana).

Tá ið maðurin fær 100 oyru og kvinnan 55 oyru í dýrtíðarviðbót, fær kvinnan meiri upp á seg, rópa tygum himmalfró uppáftur eftir Mitens.

Hevur nakar hoyrt so rúkandi ørt og galið av einum arbeidskvinnufelagsformanni.

At vit kvinnur í Føroyum skulu vera komnar so stutt, at vit tola at hava ein tilkan formann eitt minutt aftaná, at hann hevur av-

Meira á 4. síðu.